

Éra dotací pomalu končí. Budoucnost evropských fondů stojí na finančních nástrojích

Efektivnější využití veřejných peněz a přechod k návratným formám podpory jsou nezbytnou reakcí na očekávaný pokles tradičních dotací. Tento posun, který má k evropským zdrojům přilákat soukromé investice a zajistit projektům dlouhodobou stabilitu, byl hlavním tématem odborné konference o budoucnosti finančních nástrojů ve fondech EU. Akci uspořádalo Ministerstvo pro místní rozvoj ve čtvrtek 26. března 2026 za účasti zástupců státní správy, bankovních institucí i soukromého sektoru.

V současnosti Česká republika rozděluje téměř veškeré evropské peníze formou jednorázových dotací. Tento model však do budoucna narazí na své limity. Evropská unie připravuje pro programové období po roce 2027 nová pravidla, která budou vyžadovat včasné plánování a větší důraz na měřitelné výsledky. Účastníci prvního diskusního bloku se proto věnovali nutnosti přesně definovat tyto inovativní mechanismy už při tvorbě národních a regionálních plánů.

„Model, na kterém byla dlouhodobě postavena podpora z evropských fondů, tedy převaha nevratných dotací, narazí na své limity. Ty jsou dány nejen objemem dostupných prostředků, ale i rostoucím důrazem na jejich efektivitu, návratnost a skutečný dopad. To není jen technická nebo rozpočtová otázka. Je to otázka strategická. Týká se toho, jakým způsobem chceme jako stát podporovat rozvoj. Zda budeme i nadále primárně „rozdělovat“, nebo zda budeme více pracovat s prostředky tak, aby se vracely, znovu využívaly a současně dokázaly mobilizovat další kapitál,“ uvedla Olga Nebeská, náměstkyně ministryně pro místní rozvoj.

Spojení státu a trhu jako nutnost

Druhý tematický okruh nabídl perspektivu investorů a filantropů. Diskuse ukázala, že bez širšího zapojení komerčního kapitálu nebude možné uskutečnit potřebné strukturální změny. Zároveň zazněla shoda na nutnosti odstranit bariéry, které dosud brání většímu rozvoji těchto přístupů.

„Česká republika by mohla v novém období získat z evropských fondů přibližně 29,4 miliardy eur. V současné době ovšem do finančních nástrojů směřuje pouhých 4,3 procenta ze všech přidělených peněz. Takto nízký podíl vede k velmi omezenému zapojení soukromých investic. Pro budoucí roky je proto nezbytné překonat existující legislativní bariéry, celý systém mnohem lépe řídit a připravit vhodné prostředí pro návratné financování,“ vysvětlil Stanislav Schneider, vrchní ředitel Sekce fondů EU a mezinárodních vztahů.

Inspirací pro zefektivnění celého systému může být i zahraniční praxe. Zmíněn byl například úspěšný model ze Slovenska, kde se podařilo funkčně propojit zdroje z politiky soudržnosti a privátní sféry na úrovni jednoho investičního holdingu.

Od dostupného bydlení po rozvoj regionů

Závěrečná část setkání patřila sdílení reálných zkušeností. Své poznatky představili zástupci Státního fondu podpory investic, Národní rozvojové banky a zástupci z řad úspěšných příjemců. Hovořilo se o praktickém nastavení návratného financování pro dostupné bydlení nebo o tom, jak zjednodušit administrativu pro malé a střední podnikatele při žádostech o zvýhodněné úvěry. Odborníci rovněž upozornili na nutnost zohlednit při rozdělování peněz specifické potřeby jednotlivých území a regionů.

Akce se uskutečnila v prostorách Akademie veřejného investování v Praze. Pro širokou veřejnost i zástupce regionů byl po celou dobu zajištěn bezplatný online přenos. Záznam konference bude k dispozici na: <https://dotaceeu.cz/cs/microsites/konference-nok/uvodni-stranka>.